

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วงดนตรีมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเล่นเครื่องดนตรีมารวมกันแล้ว เรียกชื่อตามลักษณะรูปแบบที่จัดขึ้น เช่น วงออร์เคสตรา (Orchestra) วงแจ๊ส (Jazz Band) วงสตริงคอมโบ (Combo Band) วงเครื่องลมทองเหลือง (Brass Band) วงเครื่องลมไม้ (Wind Band) และวงดนตรีที่ได้รับความนิยมอยู่ในยุคปัจจุบันก็คือ วงโยธวาทิต (Military Band)

อาจารย์มนตรี ตราโมท เป็นผู้บัญญัติคำว่า “วงโยธวาทิต” ซึ่งเป็นชื่อที่ตรงกับภาษาอังกฤษในคำว่า Military Band โดยแยกออกเป็นสองคำ คือ Military ที่หมายถึง ในทางทหาร เกี่ยวกับทหาร และคำว่า Band หมายถึง วงดนตรี ดังนั้นในคำว่า โยธวาทิต เป็นการรวมคำสองคำเข้าด้วยกัน คือ โยธา+วาทิต คำว่า โยธา หมายถึง พลรบ ทหาร ส่วนคำว่า วาทิต มีความหมายว่า ดนตรีหรือผู้บรรเลงดนตรี ความหมายโดยรวมจึงหมายถึงวงดนตรีของทหาร ซึ่งเป็นที่มาของความหมายดั้งเดิมที่ชาติตะวันตกในสมัยโบราณได้ใช้วงดนตรีบรรเลงเพลงสำหรับทหารในยุคแรกเป็นดนตรีสำหรับกองทัพ เพื่อใช้ในการขอยกเข้าสู้สนามรบของทหาร และใช้ประกอบการสวนสนามเพื่อปลุกใจในยามศึกสงคราม หรือประกอบพิธีการต่างๆของทหารโดยเฉพาะ

วงโยธวาทิตที่เข้าไปมีบทบาทในระบบการศึกษานั้น วงดุริยางค์ลูกเสือของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้ก่อตั้งขึ้นเป็นวงแรก ระหว่างปีพ.ศ. 2460 - 2470 ภายหลังจากการตั้งกองเสือป่าในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ในปีพ.ศ. 2463 เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องลมทองเหลืองล้วนๆ ใช้ในการบรรเลงสำหรับประชาชนในการนำแถวเสือป่า จนกระทั่งปี พ.ศ. 2500 ในยุคจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม ได้เตรียมการจัดงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ จึงได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่งมอบให้กระทรวงศึกษาธิการจัดซื้อเครื่องดนตรี ทั้งนี้ได้มอบหมายให้พระเจนดุริยางค์เป็นผู้กำหนดรูปแบบของวง และจัดซื้อเครื่องดนตรีมอบให้กับโรงเรียนของรัฐบาลจำนวนสิบแห่งทั่วประเทศ ต่อมาวงโยธวาทิตจึงค่อยๆมีบทบาทในโรงเรียนมัธยมมากขึ้น มีการพัฒนารูปแบบ พัฒนาศักยภาพ จนกระทั่งเป็นที่ยอมรับของโลกในปัจจุบัน

วงโยธวาทิตได้เข้ามามีบทบาทในด้านการศึกษาดังแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา จึงได้มีการพัฒนารูปแบบของวงโยธวาทิตในลักษณะต่างๆเช่น วงโยธวาทิตมั่งบรเพลง (Concert Band) วงโยธวาทิตเดินบรเพลง (Marching Band) มีการพัฒนาเครื่องดนตรี การพัฒนารูปแบบการแสดง มีการแสดงโชว์แปรขบวนแถวที่มีเทคนิคการแสดงที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะให้เทียบเคียงกับวงโยธวาทิตในระดับนานาชาติ

ในปัจจุบันสถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมด้านวงโยธวาทิตในประเทศไทย ทั้งระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา ได้ส่งวงโยธวาทิตของโรงเรียนเข้าแข่งขันในระดับนานาชาติมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันในประเทศเนเธอร์แลนด์ คือ รายการ World Music Contest (WMC) การประกวดจะมีการจัดขึ้นทุก ๆ 4 ปี สถานที่จัดคือประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นรายการประกวดระดับนานาชาติที่วงโยธวาทิตไทยเข้าร่วมมากที่สุด และรายการ World Association of Marching Show Bands (WAMSB) จัดขึ้นปีละหนึ่งครั้ง โดยจะมีการหมุนเวียนประเทศเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันแต่ละครั้ง

ในการเตรียมตัวเข้าแข่งขันในระดับนานาชาตินั้น จะต้องมีการเตรียมการทั้งในด้านการวางแผนการจัดการฝึกซ้อม การคัดเลือกเพลงที่จะใช้ในการประกวด ด้านบุคลากร และในด้านการเงิน เพราะการส่งวงเข้าประกวดในแต่ละครั้ง จะต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นนักดนตรี นักแสดง และผู้ฝึกสอน อีกทั้งเรื่องของเงินทุนสนับสนุนที่จะใช้ในการประกวดนั้นเป็นอีกเรื่องหลักที่จะขาดไปเสียมิได้

เนื่องจากผู้วิจัยได้คลุกคลีอยู่ในวงการโยธวาทิตมาเป็นเวลานาน ทั้งเป็นนักดนตรีวงโยธวาทิตมาตั้งแต่ชั้นประถม และเป็นผู้ฝึกสอนวงโยธวาทิตมาเป็นเวลาหลายปี แต่ยังไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมแข่งขันในระดับนานาชาติ และยังไม่มีโอกาสได้ฝึกสอนวงโยธวาทิตที่ได้เข้าร่วมการแข่งขันในระดับนานาชาติ อีกทั้งวงโยธวาทิตในประเทศไทยที่เข้าร่วมแข่งขันในระดับนานาชาติแต่ละรายการยังมีเป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นวงที่เข้าประกวดเป็นประจำอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมวงโยธวาทิตของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้เข้าแข่งขันและได้รับรางวัลเทียบเท่าระดับเหรียญทองในการแข่งขันระดับนานาชาติ ทั้งในเรื่องของการคัดเลือกนักดนตรี แผนการฝึกซ้อม ไปจนถึงสภาพและปัญหาในการบริหารจัดการ วงโยธวาทิตของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย เพื่อศึกษาในความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาวงโยธวาทิตให้ดำเนินไปได้ด้วยดี มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงต้องศึกษาปัญหาต่างๆอย่างจริงจัง มีการวิเคราะห์หาสาเหตุต่างๆอย่างตรงประเด็น เพื่อนำไปแก้ไขและปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาศักยภาพแก่วงโยธวาทิตในประเทศไทยให้มีมาตรฐานเดียวกับระดับนานาชาติ และข้อมูลที่ได้รับจากการ

วิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนที่มีความสนใจที่จะส่งวงโยธวาทิตเข้าร่วมแข่งขันระดับนานาชาติในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการเตรียมวงโยธวาทิตในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในด้านการจัดวางแผนดำเนินงานและแผนการฝึก ด้านการคัดเลือกนักดนตรีวงโยธวาทิตและนักแสดงประกอบ ด้านการจัดการบุคลากรและการจัดการงบประมาณในการเตรียมวงโยธวาทิตเพื่อเข้าแข่งขันในระดับนานาชาติ
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการฝึกซ้อมของนักดนตรีวงโยธวาทิตและนักแสดงประกอบ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการเตรียมวงโยธวาทิตในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ได้เข้าร่วมการแข่งขันวงโยธวาทิตระดับนานาชาติรายการแข่งขัน WMC และได้คะแนนรวมในการแข่งขันตั้งแต่ 85.00 คะแนนขึ้นไป ในปี พ.ศ.2552 ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่ได้มีการจัดการแข่งขัน จำนวน 4 โรงเรียนดังต่อไปนี้

- 1.1 วงโยธวาทิตโรงเรียนสุนารีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา
- 1.2 วงโยธวาทิตโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร
- 1.3 วงโยธวาทิตโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยร่วมกับวงโยธวาทิตโรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

- 2.1 กระบวนการเตรียมวงโยธวาทิตที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน คือ
 - 2.1.1 ด้านการจัดวางแผนดำเนินงานและแผนการฝึก
 - 2.1.2 ด้านการคัดเลือกนักดนตรีวงโยธวาทิตและนักแสดงประกอบ
 - 2.1.3 ด้านการจัดการบุคลากร
 - 2.1.4 ด้านการจัดการงบประมาณ
- 2.2 สภาพและปัญหาในการฝึกซ้อมของนักดนตรีวงโยธวาทิตและนักแสดงประกอบ

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนการฝึก หมายถึง การวางโครงการจัดทำตารางการฝึกซ้อมประจำวัน ตารางการฝึกซ้อมประจำสัปดาห์ และตารางการซ้อมตลอดปี โดยเน้นเรื่องระยะเวลาในการดำเนินงาน และเกณฑ์การปฏิบัติเท่านั้น

การคัดเลือกนักดนตรี หมายถึง กระบวนการสรรหานักเรียนที่มีคุณสมบัติที่จะสามารถเป็นนักดนตรีได้ดี โดยใช้วิธีทดสอบความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี

การคัดเลือกนักแสดงประกอบ หมายถึง กระบวนการสรรหานักเรียนที่มีคุณสมบัติที่จะสามารถเต้นประกอบการแปรขบวนได้ โดยใช้วิธีทดสอบความสามารถทางการเต้น

วงโยธวาทิต หมายถึง วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการเดินสวนสนาม การเดินนำแถวนักกีฬา และการแสดงเพื่อความเพลิดเพลิน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ การนั่งบรรเลงและการเดินบรรเลง ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 3 กลุ่ม คือ เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องประกอบจังหวะ

World Music Contest (WMC) หมายถึง การประกวดดนตรีที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมนานาชาติรายการหนึ่ง จัดขึ้นโดยสมาคม Wereld Muziek Concours Kerkrade (WMC) ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีการแข่งขันในหลายประเภทดนตรี และมีนักดนตรีมาร่วมการประกวดมากมายจากทั่วทุกมุมโลก เช่น บริเตนใหญ่ สหรัฐฯ แคนาดา ฝรั่งเศส สเปน สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมัน เดนมาร์ก นอร์เวย์ ไอร์แลนด์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และ ประเทศไทย เป็นต้น

การวางแผน หมายถึง โครงการที่จะดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวกับกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียน โดยมีการกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ไว้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

งบประมาณ หมายถึง แผนการเงินที่นำมาใช้จ่ายในด้านการดำเนินกิจกรรมวงโยธวาทิตตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บุคลากร หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมวงโยธวาทิต ได้แก่ คณะอาจารย์ผู้ฝึกสอน นักดนตรี นักแสดงประกอบ และผู้บริหารงานวงโยธวาทิต

ผู้บริหาร หมายถึง อาจารย์ในฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบหน้าที่ควบคุมดูแล และบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิต

ผู้ควบคุมวง หมายถึง อาจารย์ผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลควบคุมวงโยธวาทิต ในการฝึกซ้อมและออกแสดง

นักดนตรีและนักแสดงประกอบ หมายถึง นักเรียนที่เป็นสมาชิกในวงโยธวาทิต กระบวนการฝึกซ้อม หมายถึง วิธีการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีและการแสดง การฝึกสอนวงโยธวาทิตให้มีความพร้อมสำหรับการแสดง และการดำเนินการฝึกซ้อมอย่างมีระบบ ระเบียบ เพื่อการบรรเลงในรูปแบบต่างๆของวงโยธวาทิต

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบการจัดวางแผนดำเนินงาน แผนการฝึกซ้อม การคัดเลือกนักดนตรีและนักแสดงประกอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการนำวงโยธวาทิตเข้าแข่งขันในระดับนานาชาติ

1.5.2 ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความสำเร็จในการจัดการวงโยธวาทิต เพื่อการนำวงโยธวาทิตเข้าร่วมการแข่งขันในระดับนานาชาติ

1.5.3 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาที่สนใจจะนำวงเข้าร่วมการแข่งขันวงโยธวาทิตในระดับนานาชาติ

1.5.4 ผลการวิจัยจะชี้ให้เห็นปัญหาในการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิต เพื่อที่จะได้เกิดการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยธวาทิตให้เป็นระบบที่ดีขึ้น และมีมาตรฐานเท่าเทียมกับวงโยธวาทิตในระดับนานาชาติได้